

Frågor och svar om donationsviljan

Fråga:

Vad innebär den nya lagen egentligen?

Svar:

Av 3 § lagen (1995:831) om transplantation m.m. (transplantationslagen) framgår det att en avlidens persons vilja att donera ska utredas för att se om personen var positiv till att donera sina organ. Syftet med ändringarna i lagen är att det ska bli tydligare att det är den enskildes vilja att donera organ eller inte som ska vara avgörande.

Sjukvårdspersonalen kontrollerar om patienten har registrerat sin vilja i donationsregistret. Det framgår av förordningen (2018:307) om donationsregister hos Socialstyrelsen, att Socialstyrelsen får medge direktåtkomst till registret för sjukvårdspersonal som arbetar med donationsfrågor och behöver ha tillgång till uppgifterna.

Fråga:

Om en person inte uttryckt på något sätt hur hen vill göra med en donation (inte i registret, inte till anhöriga), kommer det då bli så att personens organ doneras även om de anhöriga inte vill det?

Svar:

Av 4 § transplantationslagen (som träder i kraft den 1 juli 2022) framgår det att om det finns närstående till den avlidne, får sådant ingrepp (donationsingrepp) inte genomföras innan någon av de närstående har underrättats om det tilltänkta ingreppet.

Den ansvariga sjukvårdspersonalen pratar alltid med de närstående oavsett om patienten har registrerat sin vilja i donationsregistret eller inte. Om patienten inte har registrerat sin vilja i donationsregistret, eller på annat sätt gjort sin vilja känd, tillfrågas de närstående om vad patienten sannolikt skulle ha velat. Närstående har rätt till skälig betänketid och måste vara överens om sin tolkning.

Fråga:

Om personens anhöriga säger att den döende inte vill donera, kommer det då inte doneras?

Svar:

Om närstående till den avlidne säger att personen inte ville donera sina organ kommer inga organ att doneras.

Ett nej till donation innebär att inga organ doneras.

Uppstår det motstridiga uppgifter om den avlidnes vilja att donera organ får ett donationsingrepp inte genomföras, det blir ingen donation (3 § transplantationslagen).

Fråga:

Varför vill man inte ha ett veto för närstående?

Svar:

Enligt nuvarande bestämmelser (4 § transplantationslagen) som ändras den 1 juli 2022 får närstående förbjuda donation av organ när patientens vilja var okänd. Med de nya bestämmelserna finns det möjlighet för närstående att tolka den avlidnes vilja, därför att det är den enskildes vilja till donation som ska vara avgörande.

Fråga:

Hur blir det i pressade situationer när man behöver agera fort och inte kan få tag på individens närstående?

Svar:

En utredning av den avlidnes vilja ska alltid göras. Finns det närstående som man inte har fått tag i och den avlidnes vilja är okänd blir det ingen donation av organen.

Fråga:

Gäller detta också ensamkommande som inte har närstående i landet?

Svar:

Skyldigheten att utreda donationsviljan enligt 3 § transplantationslagen gäller alla. En närstående kan också vara en nära vän (det behöver inte vara anhöriga).

